

נחשים בישראל

Snakes in Israel

טבת התשע"ח • 12/2017 • 1033

מיושבים. הצבע הכללי הוא צהבהב, חום בהיר או אפור. לאורך גופו יש פס עקלתון חום עם שוליים כהים. לעתים פס העקלתון מקוטע. בצדי הגוף יש כתמים מספיק. הראש רחב מהצוואר באופן ניכר. על ראשו יש קשקשים קטנים. נפוח בנחש-גידול מגוונים (כולל חולות) בחבל הים תיכוני ובספר המדבר, מהחרמון ועד אזור באר שבע. שכיח בסביבה של יישובים חקלאיים, שם הוא נמשך למכרסמים המצויים בלולים, מחסנים, רפתות וכו'. הצפע המצוי אחראי לרובם הגדול של מקרי ההכשה בישראל. בבתי-החולים קיים נסיון הנוגד את הארס שלו, והוא ניתן לנפגעים במידת הצורך.

כללי זהירות

בשטח: מומלץ לנעול נעליים גבוהות, לא לשלוח יד למקומות נסתרים מהעין (ביום ובלילה), ולנער ציוד ונעליים אחרי לינת שטח. באזור הבית: יש להימנע ככל שניתן מערימות גזם, גרסאות, אבנים וכו', ולשמור על סביבה נקייה משאריות מזון המושכות מכרסמים.

מפגש עם נחש

בשטח: במפגש עם נחש בטבע, אפשרו לו למצוא את דרכו לבד. אל תתקרב אליו ואל תנסו ללכוד אותו. בבית ובחצר: אם יש נחש בחצר או בבית - יש לקרוא ללכוד נחשים מוסמך. יש להרחיק ילדים ובעלי-חיים מהנחש ולהשתדל לשמור על קשר עין איתו עד בוא הלכוד. רשימה של לוכדים מוסמכים מתפרסמת באתר "רשות הטבע והגנים". לעתים שירותי לכידה ניתנים על-ידי הרשות המקומית.

עזרה ראשונה במקרה של הכשת נחש

מה לעשות: להרגיע את הנפגע, להשכיב אותו במנוחה, ולפנות אותו לבית-חולים (גם אם הוא חש בטוב). בהכשה ביד או ברגל ניתן לקבץ את האיבר (כמו במקרה של שבר). להסיר מהנפגע טבעות, צמידים, שעון וכו'. אם יש אפשרות - רצוי ללצלם את הנחש. מה לא לעשות: לא לחתוך או לצרוב או למצוץ את אזור ההכשה; לא לחסום את כלי-הדם באמצעות חוסם עורקים/ורידים; לא להניח קרח על מקום ההכשה; לא לחטא את מקום ההכשה באלכוהול; לא לתת לנפגע שתייה חמה או אלכוהול; ולא לנסות לתפוס את הנחש המכיש.

הנחיות אלה אינן מחליפות ייעוץ וטיפול רפואי.

מעם קירשנבאום

עורך ומו"ל "טבע ישראל"

בישראל יש עושר רב של מיני זוחלים בשל מיקומה בין שלוש יבשות ומגוון בתי-הגידול המצויים בה. כמאה מינים של זוחלים מצויים כאן, מתוכם כארבעים מיני נחשים ובהם תשעה מינים של נחשים ארסיים. הנחשים הם מרכיב חשוב במערכות אקולוגיות ובשרשרת המזון - טורפים ונטרפים. הם טורפים פרוקי-רגליים, דגים, עופות, יונקים קטנים וזוחלים אחרים כולל נחשים, כל מין בהתאם לגודלו ויכולתו. הנחשים משמשים טרף לציפורים, קיפודים, נמיות ובעלי-חיים נוספים. מלבד צמצום בתי-הגידול שבהם חיים נחשים בישראל, הם נפגעים רבות גם מדריסות בכבישים, מפגיעה של כלים חקלאיים בשדות וגם מפגיעות מכוונות רבות של בני-אדם.

כל הנחשים בישראל (וגם שאר מיני הזוחלים) הם ערכי טבע מוגנים על-פי חוק ואין לפגוע בהם. יש חשיבות רבה לשמירה עליהם כחלק משמירה על מערכות אקולוגיות בריאות.

ארבע-קו מובהק

Schokari Sand Racer (*Psammophis schokari*)

אורך: עד 120 ס"מ

נחש-תת-ארסי, כלומר - בעל שיני ארס אחוריות. הארס אינו מוחדר בהכשה אלא בנשיכה ממושכת. ארבע-קו מובהק, כמו יתר מיני הנחשים התת-ארסיים המצויים בישראל, אינו מסוכן לאדם. הוא נחש דק וזריז, בעל מספר מופעים: בצפון הארץ ובמרכזה המופע הנפוץ הוא של ארבעה פסי אורך כהים על רקע חום-צהבהב; בדרום נפוץ מופע שבו פסי האורך דהויים או חסרים. בצדי הראש יש פס כהה (משני צדי העין). אחד ממיני הנחשים הבוהדים בישראל, שלהם יש תפוצה כלל ארצית - מהחרמון ועד אילת. נפוץ בבתי-גידול שונים, מיטיב לטפס על שיחים, חומות וכו'. ניזון ממגוון רחב של בעלי-חיים: פרוקי-רגליים, זוחלים, ציפורים ומכרסמים קטנים.

זעמן שחור

Large Whip Snake (*Dolichophis jugularis*)

אורך: עד 250 ס"מ

נחש לא ארסי, גדול ומבריק אשר מופעו משתנה עם התבגרותו. לזעמן שחור וצעיר יש צבע חום או אפור עם כתמים שחורים ולבנים. לבוגר (בדרך כלל מעל 120 ס"מ) יש צבע שחור אחיד. הלסת התחתונה בהירה בשי המופעים. ניזון ממגוון בעלי-חיים: זוחלים, ציפורים, מכרסמים ועוד. נפוץ בשטחים חקלאיים, שבהם יש שפע של מזון עבורו, ולכן גם נקטל רבות על-ידי כלים חקלאיים. נפוץ מהחרמון ועד אזור באר שבע בדרום.

צפע מצוי

Palestine Viper (*Daboia palaestinae*)

אורך: עד 135 ס"מ

נחש ארסי. הצפע הוא המסוכן ביותר לאדם מבין מיני הנחשים בישראל, בגלל עוצמת הארס וכמותו ובגלל שכיחותו באזורים

עיצוב בולים, מעטפה וחותמת:
טוביה קורץ ורון גולדברג

Stamps, FDC & Cancellation Design:
Tuvia Kurtz & Ronen Goldberg

Snakes in Israel

Israel is home to many different reptile species thanks to its location at the meeting point of three different continents and the wealth of habitats it provides. Some 100 reptile species make their homes here, among them approximately 40 species of snakes, nine of which are venomous.

Snakes are an important component in ecological systems and in the food chain of predators and prey. They feed on arthropods, fish, fowl, small mammals and other reptiles, including snakes, each species according to its size and abilities. Snakes are preyed upon by birds, hedgehogs, mongooses and other animals.

Snakes also face other dangers – dwindling numbers of habitats, accidents with vehicles on the roads and agricultural equipment in the fields, as well as intentional harm by humans. All the snakes and other reptile species in Israel are protected by law and it is illegal to harm them. It is imperative that they are kept safe, as part of ensuring healthy ecological systems.

Schokari Sand Racer (*Psammophis schokari*)

Length: to 120 cm

This is a rear fanged snake, i.e. it has venomous back teeth. The venom is not injected by a quick bite but rather through a prolonged bite. Like the other sub venomous snakes found in Israel, the Schokari Sand Racer is not hazardous to humans. It is thin and fast and has a number of different attributes: in the northern and central areas of the country it most commonly has four dark lengthwise stripes against a brownish-yellow background whereas the snakes in the south have faded lengthwise stripes or none at all. There is a dark stripe along the sides of the head, beside the eyes. This is one of the only snake species in Israel that can be found throughout the entire country, from Mt. Hermon in the north to Eilat in the south. It is common in different habitats, climbs on shrubs, walls, etc. It feeds on a wide range of animals: arthropods, reptiles, birds and small rodents.

Large Whip Snake (*Dolichophis jugularis*)

Length: to 250 cm

The Large Whip Snake is not venomous. It is large and shiny and its appearance changes when it reaches maturity. When young, this snake is brown or grey with black and white spots. The mature snake (usually more than 120 cm in length) is completely black. In both instances, the shade of the lower jaw is lighter than the body. It feeds on different animals: reptiles, birds, rodents and more. These snakes are commonly found in agricultural areas, where their food supply is abundant, thus they are frequently killed by farming equipment. Found from Mt. Hermon in the north to the Beer Sheva area in the south.

Palestine Viper (*Daboia palaestinae*)

Length: to 135 cm

The Viper is venomous and the most dangerous to humans of all the snake species found in Israel, due to the potency and quantity of its venom, as well as its prevalence in inhabited areas. Its background color is yellowish, light brown or grey, with a lengthwise zigzag stripe that is brown with dark edges. Sometimes this stripe appears broken. There are additional spots on the sides of the body. This snake's head is significantly wider than its neck and it has small scales. It is common in various habitats (including sand) in the Mediterranean region, from Mt. Hermon in the north to the Beer Sheva area in the

חותמת אירוע להופעת הבול SPECIAL CANCELLATION

south. It is prevalent around agricultural communities, where it is attracted to the rodents found in chicken coops, storerooms, cowsheds, etc. This Viper is responsible for the vast majority of cases in which humans are bitten in Israel. Hospitals have an antidote for its venom, which is given to the injured as needed.

Rules of Caution

In the field: high-top shoes are recommended; do not stick one's hand into concealed places (day or night); shake out equipment and shoes after spending the night outdoors. In inhabited areas: avoid piles of pruned branches, scrap-iron, stones, etc. Keep the area clear of food scraps that attract rodents.

If You See a Snake

In the field: allow the snake to find its way by itself. Do not approach it or try to trap it.

At home or in the yard: call a trained snake catcher. Keep children and animals away from the snake and try to keep it in sight until the catcher arrives. A list of licensed snake catchers is posted on the Israel Nature and Parks Authority website. Some local authorities also provide snake catching services.

First Aid in Case of Snakebite

What to do: calm the injured person, lie them down and take them to the hospital (even if he/she feels well). If the bite is on the arm or leg, it is possible to put a splint on the limb (like in the case of a fracture). Remove any rings, bracelets, watch, etc. from the injured person. If possible, take a photo of the snake.

What not to do: do not cut or burn or suck the bitten area. Do not block the blood vessels with a tourniquet. Do not put ice on the bite site, do not sterilize the spot with alcohol, do not let the injured person drink hot liquids or alcohol. Do not try to catch the snake.

These guidelines do not replace medical consultation and treatment.

Noam Kirshenbaum

Editor and Publisher, Nature in Israel

השירות הבולאי - טל: 076-8873933
שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 6108101
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933
Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 6108101 12
www.israelpost.co.il * e-mail: philserv@postil.com

Issue:	דצמבר 2017	הנפקה:
Stamp Size (mm):	H 40 ג / W 30 ר	מידת הבול (מ"מ):
Plate:	1066	לוח:
Stamps per Sheet:	9	בולים בגיליון:
Tabs per Sheet:	3	שבליים בגיליון:
Method of printing:	אופסט Offset	שיטת הדפסה:
Security mark:	מיקרוטקסט Microtext	סימון אבטחה:
Printer:	Joh. Enschede, The Netherlands	דפוס: